

SEDAM CRKVENIH TORNJEVA

Objavljivanje ove knjige podržao je
Irski fond za književnost

This book was published with the support of
Literature Ireland

SEDAM CRKVENIH TORNJJEVA

Sara Bom

Sa engleskog preveo
Vladimir D. Janković

Naslov originala
Sara Baume
SEVEN STEEPLES

Copyright © Sara Baume, 2022
Copyright © 2024. za srpsko izdanje, Heliks

Izdavač
Heliks

Za izdavača
Brankica Stojanović

Urednik
Bojan Stojanović

Lektor
Aleksandra Dragosavljević

Štampa
DMD štamparija, Beograd

Tipografija
Janson Text

Prvo izdanje

ISBN: 978-86-6024-110-0

Smederevo, 2024.

www.heliks.rs

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Marku

„I tako su živeli.“

Lav Tolstoj, *Smrt Ivana Iljiča*

PLANINA JE BILA puna sićušnih očiju. Behu to žuti diskovi dugouhlih sova, poluslepe mrlje malih rovčica, nepomične kupole zunzarâ, svetlucavi crni dragulji mrkih pacova.

Planina je bila puna sićušnih očiju, fazana, lisica, guštera, ševa, zečeva, crnoglavki, žižaka, kuna, miševa, vašaka. I svako je oko bilo usredsređeno na ono parče zemlje, ili čestara, ili stene, ili vazduha koji ga okružuje. Svako je na različit način razabiralo šaru, senku i dimenzije sveg tog parčeta. Svako se pomeralo i prilagođavalo pokretima vidljivim na tom parčetu u datom trenutku. Jedino je planina sama čas podizala, čas spuštala pogled, pa se osvrkala oko sebe,

i videla sve odjednom, čuvala stražu.

Planina je bila džin pravi, njeno se oko, kiklopsko, nikad nije sklapalo, čak i kad spava.

Motрила je na nebo, na more i na zemlju, na svaki ukras, na svaku prepreku – na mesec i oblake; ribarske brodiće, jahte i blune; krovove, puteve i odžake; vetroturbine, bandere i crkvene tornjeve.

Sáma planina mogla je da vidi kroz paprat, ciglu, drvo, cement i čelik – sve do trambulina i septičkih jama; do čajnih stočića iz Ikee i kućnih bioskopa; do porodičnih pakovanja gela za pranje veša i multipakovanja kokica s maslacem. Planina je, takva kakva jeste, beležila svaki pokret, svaki prhut, svaki pad; svaku nitnu na odeći, svaki džip koji prolazi; svaku mačku skitnicu i balegu kravlju na zemljinom licu.

Svedokinja je bila i kad su došli Bel i Saj, jednog vedrog januarskog podneva – dve svetle fleke spram zelenog, zelenomrkog, mrkog i mrkozelenog i sivog.

Videla ih je kako se parkiraju na kolskom prilazu kući obrasloj u lišaj na nižem uzvišenju, tu, podno nje, podno sebe. Videla ih je kako voze crveni kombi pun pasa i kutija. Videla je da su načinjeni od vune

i čizama

i kose.

Kad su pse pustili, a kombi ispraznili, Bel i Saj zastadoše načas da uživaju u pogledu.

Iako je visinom nadmašivao okolinu, taj visoki, kameni komad tla nije zapravo imao odgovarajući oblik da bi ga nazvali planinom. Gledano s nivoa mora, ličilo to jeste

Bel i Saj su se upoznali u podnožju niske, šiljate planine šezdesetak kilometara udaljene od auto-puta, izvan periferije grada Dablina. Leto je bilo, i oni su se našli u društvu prijateljâ koje su oboje već, svako za sebe, godinama poznavali, a i prijatelja tih prijatelja koje tek behu upoznali – tog dana kad su se svi zajedno peli na nisku, šiljatu planinu.

Saj je palio cigaretu na cigaretu tokom celog uspona do vrha, a da se ni jedan jedini put nije zadihao, što je na Bel ostavilo snažan utisak.

Bel je, pak, pričala celim putem do vrha, a da se ni jedan jedini put nije zadihala, što je snažan utisak ostavilo na Saja.

Oboje su u to vreme živeli u gradu, razdvajalo ih je mnoštvo ulica i na stotine sterilnih višnjevih drveta; smrdljiva reka i desetakovana populacija domaćih vrabaca. On je radio u magacinu fabrike za proizvodnju televizora, prskao je ekrane antistatikom pre nego što ih umotaju u plastiku. Nosio je elastičnu masku za lice koja mu se usecala u hrskavicu na ušima i penaste čepove za uši koji nikako nisu mogli do kraja da priguše teško brektanje hidraulike i radio sa do daske odvrnutog razglasa, s kojeg su mjaukale pesme za dobro raspoloženje. Ona je opsluživala stolove u restoranu gde su mušterije poslovično tražile stvari kojih nema na jelovniku, a nikad ne bi pojeli porcije do kraja. Dok bi noću ležala budna, i dalje je čula grebanje po porcelanu i videla listove salate kako, ševrdajući, padaju u kantu za otpatke, sve s ostacima paradajz-sosa i kupus-salate.

Godinu dana pre nego što su se sreli, oboje su putovali u autobusima na sprat koji su se kretali u suprotnim

smerovima, svako u svom, a onda se retrovizorima sudarili u ulici u centru grada. Ona je sedela na spratu, bliže prolazu između sedišta, zdesna. On je bio u parteru, stajao je pored stalaže za prtljag. Dok su se busevi mimoilazili, a stakalca prštala, Bel i Saj ništa nisu slutili. Nisu ni imali razloga da pomisle kako će se jednog dana u budućnosti sresti.

Nisu imali razloga da pomisle da će njihove dve budućnosti biti jedna budućnost.

Zajedno su počeli da žive u zimu posle tog leta kad su se upoznali. Dok su stajali na kolskom prilazu i posmatrali predeo pred sobom, palo im je na pamet, istovremeno, da bi jednog dana – kad bude prijatno vreme – mogli da se popnu na to uzvišenje koje su gledali odozdo i koje je odozgo gledalo njih, a koje je definitivno bilo
veće od brda,
ali manje
od planine.

Sve stvari preselili su iz jedne ture kombijem.

Prvo su razmontirali kavez za pse i zajedno ga položili na dno prtljažnika. Onda se Saj pobrinuo za logistiku pa kutije ugurao u slobodan prostor u nameštaju koji se nije mogao rastavljati. Zapušio je rupe u tom kvrgavom, lučnom i vijugavom metežu prilagodljivim crnim džakovima, neraspakovanim jorganima, jastucima i peškirim, ostavljajući tek minimum neiskorišćenog prostora.

Karoserija kombija bila je dobro nalegla na gume. Dok se kombi uspinjao uz poslednje i najstrmije brdo, onaj neiskorišćen prostor se sabio i pomerio. Tovar je nalegao na zadnja vrata, malo je falilo da brava popusti i da krene lavina njihovog imetka.

Novi dom im je bio cela kuća, dok su u kućama iz kojih su se iselili imali oboje tek po jednu sobu.

Njihova cela kuća bila je neopremljena, i tako je nameštaja u njihovom vlasništvu, koga je nekad bilo previše, najjednom, sve na gomili, bilo premalo.

Planini ta kuća nije bila nova.

Na susednom uzvišenju nikla je sedam decenija ranije – siva zakrovljena kutija u prirodi.

Strana koja je gledala na zapad beše joj stamena i pravougaona, s pet prozora, vratima od tamnog drveta i baštenskom stazicom, baštenskom kapijom i betonskim baštenskim zidom. Sa spoljne strane zida nalazile su se dve uzdignute leje oivičene istrulelim železničkim pragovima. Unutar njih raslo je ogromno drvo. Sezalo je ka dimnjacima. Debelo njegovo korenje izdizalo je tlo. I izbijalo na površinu po zaparloženom travnjaku. Bel i Saj su zaključili: to drvo je živo, iako – s obzirom na to da je bila zima i da su mu grane bile gole – u to nikako nisu mogli biti sigurni.

Preko puta drveta bila je bandera. I ona je bila gola, ali izvesno i mrtva. Površina joj beše bez ikakvog obeležja do starih čvorova nalik otiscima palčeva. Držala je kabl koji je povezivao njihov krov s najbližom banderom s one strane polja, niz put.

Sa istočne strane kuća je bila proširena, osamdesetih je dograđena kuhinja, čime je narušena ljupka simetrija. Kad se od kuhinje krene po ljubičastom tucaniku, stigne se do šupe od već trošnih dasaka sa zatarabljenim prozorima. Na samom obodu polja – pupčanom vrpcom povezana s kuhinjom podzemnim cevima – nalazila se štala s limenim krovom i u njoj skriven rezervoar za gorivo.

Sedam decenija je planina gledala kako stari stanari odlaze pa novi dolaze, i onda sve iz početka, ostavljajući za sobom alat i ranjave tragove svog boravka. Bio je tu sušač za veš, štitnik od vetra, guma-ljuljaška, delimično istrulela drvena platforma. Osirotela skalamerija od starog satelitskog tanjira, i jedva nešto noviji satelitski tanjir.

Kuća je oduvek bila neokrećena – samo go sivi malter, osim zabata okrenutog moru, koji je bio ovlaš namalan lišajevima prefarbanim bojom senfa – apstraktni mural koji su naslikale

gljivičine hife, nitrati iz vazduha,
i vreme.

Odlučili su da se usele u prvoj sedmici januara, da uhvate korak s novom godinom.

Kad su krenuli na jug iz Dablina, Bel je u prodavnici na benzinskoj stanici kupila upakovane narcise. U novoj kuhinji, napunila je staru bocu od soja-sosa vodom pa progurala blistave peteljke kroz staklena usta i stavila bocu na vrh gornjeg kuhinjskog elementa.

A na frižider, usamljen u kuhinji – vazicu s pupoljcima-amajlijama.

Dotle su jedno drugo poznavali samo u kontekstu drugih ljudi – koji prvo behu prijatelji, a kasnije postali pretežno stranci. U pabovima, parkovima i autobusima, u džordžijanskim kućama gde su se iznajmljivale sobe, drugi ljudi uvek su bili nekoliko barskih stolica, nekoliko klupa ili nekoliko sedišta daleko – iznad tavanice, ispod podnih dasaka, s druge strane zida, iza zavese, iza prozora, vrata.

I upravo na javnim mestima,

gde uvek ima nepoznatih ljudi
prvi put su i počeli da razgovaraju o mogućnosti da žive
negde

gde drugi ljudi ne žive.

I Bel i Saj rođeni su bili u mnogočlanim porodicama, usred decenije u kojoj su mnogočlane porodice izlazile iz mode. Prepune kuće u kojima su odrastali uvek su bivale u sendviču između istih takvih kuća u kojima su živeli drugi ljudi; otvoreni prostori koji su im bili na raspolaganju s vremena na vreme su košeni, drvoredi uvek uredni. Ni jedno ni drugo nisu iskusili nikakvu neuobičajenu nesreću u tim ranim godinama, nikakvu iole značajnu traumu. Ali su zato, svako u svojoj velikoj familiji, bili istrajno, premda

ne i grubo, prenebregavani, i to je i kod Bel i kod Saja usadilo neodređenu ideju da je jedini ispravan put u životu onaj na kojem ćeš ostaviti što manje tragova i postepeno iščeznuti.

Ta ideja bila je drugo nešto zajedničko što su kod sebe prepoznali, pored natprosečnog kapaciteta pluća.

S vremenom su izgubili kontakt s prijateljima prijatelja koje su upoznali onog dana kad su se peli na nisku, šiljatu planinu, kao i s onima koje su pre toga godinama znali – onima koji bi im, da ih je neko pitao za savet, savetovali da nikako ne žive zajedno – zato što su oboje bili i previše samotnjački tipovi, s primesom mizantropije u sebi.

Ali Bel i Saj su sa znatiželjom čekali da vide šta će se to desiti kad dvoje samotnjaka i mizantropa pokušaju da žive zajedno.

Sklonište, sekta, crkva za dvoje; u tome se sastojao njihov eksperiment.

Iz kombija su u kuću unosili, ponekad sami, ponekad noseći između sebe: ormar na kojem ni jedne jedine ručke nije bilo, dve rasklimane drvene police, tri kancelarijske stolice

Celo popodne i veće toga dana kad su doputovali, a i do kasno u noć, Bel i Saj su temeljito preplitali svoje lične stvari. Naposletku su odabrali sobu gde će spavati: najgoru od onih na spratu.

Na spratu, jer je nadmorska visina ključna za dobar san.

Najgoru, zato što će, dok u njoj borave, pretežno biti bez svesti.

Onda su proglasili najbolji u kategoriji polovnih madraca, pa nabili prste u opruge, gnječili tačkastu penu i diskutovali o tome šta bi moglo faliti krevetskom ramu; da li opruge, daske, nogice ili mali točkići na okretanje mogu, na neki tih način, uticati na kvalitet sna.

Verovatno su ti ramovi, reče Saj, nešto o čemu bi oni što prave krevete želeli da ljudi misle da im je potrebno.

Prvog zajedničkog jutra, nebo nad planinom bilo je kao od ružičaste sapunice. Orozile barice pulsirale su na tlu; sa žbunja je kapala rosa. Po tragu su našli crnu torbu koja je izbegla raspakivanje prethodnog dana, izvela salto i tako se smuljala niz kolski prilaz da bi se dole upetljala u trnovito granje neuglednog smrekovog drveta. Prvog zajedničkog jutra, ta torba se mahnito vijorila na vetru, kao da je neko umesto njih podigao crnu zastavu.

U samoj kući, prethodni stanari ostavili su za sobom svoje fleke, rane i potpise.

U najgoroj sobi, koju su Bel i Saj odabrali za spavaću, bila je velika preplanula senka na spoju tavanice i zida. I masna mrlja na bež vratima, zbornik otisaka dlanova sastavljen posle višegodišnjeg treskanja. Bilo je tu i starih komadića vate, zihernadli, spajalica i olovaka u boji, zapalnih između podnih dasaka. Bilo je i dlaka svih boja –

belih, zlatnožutih i tamnorđih;
psećih, mačjih i ljudskih;
smeđih, smeđih i smeđih.

U tim prvim danima, Bel i Saj bili su pažljivi jedno prema drugome i, u isto vreme, stideli se te revnosti, te pažljivosti.

Iako je ona sama retko jela beli hleb, Bel bi se ipak setila da odseče dva parčeta vekne koja im je stajala u frizu i da ih izvadi na kuhinjsku dasku kako bi se odmrzle Saju za ručak. Iako je on lično retko nosio ogrlice, Saj bi izvadio klupko Belinog nakita iz činije u kupatilu i razastro ga preko rupičaste drvene površine kuhinjskog stola.

Sedeo bi tako i prebiraio po lančićima, perlicama i broševima.

Raspetljao bi umršeni kabl od njenih slušalica.

U početku su se razlikovali po užim specijalnostima.

Ona se slabo snalazila s upaljačima i nije umela da zviždi.

On nije umeo da promeni posteljinu i da odgovara na snimljene glasove na telefonu.

I u opažanju određenih boja su se razlikovali. Često bi raspravljali oko toga koja je zapravo purpurna, kao i oko one nejasne zone u kojoj žuta postaje zelena.

U svoju malu ali odabranu porodicu i jedno i drugo uveli su po psa.

Pip, lovačka keruša, bila je trapava i tupava.

Vos, terijer, bio je oštrouman i prevrtljiv.

Oboje su im došli kao skitnice i za sobom imali posebne, ali po koječemu uporedive tragične prošlosti – čije će pojedinosti za Bel i Saja zauvek ostati ogrnute velom tajne. Pre nego što će se useliti u kuću, nadugačko su razgovarali o tome kako bi Pip i Vos mogli da reaguju na promenu sredine. I Bel i Saj su bili fascinirani psećom privrženošću rutini – time koliko su oni, očito, zadovoljni svakodnevnim ponavljanjem čitavog niza prizemnih rituala – kao i svešću o tome da svaki pas živi u stanju sumnje, neprestano iščekujući ono najgore.

Vosu se nova kuća sviđala. Dopadali su mu se njeni stari mirisi. Voleo je metodično da liže delove raznih površina gde su u prohujalim epohama prosipane jake supstance. Dopadalo mu se što prozorska okna na spratu počinju u

nivou patosa, kao da su osmišljena upravo za njega. Odatle je pucao pogled na polja i put, na životinje, traktore i džipove koji prolaze. I protezali su se ti prozori kroz tri prostorije, pa je mogao da juri od prozora

preko prozora
do prozora.

Dok je Vos u susret svetu poslovično išao s puno entuzijazma, pa i agresivnosti, Pip je bila nepoverljiva i volela je da vrda. Ako bi neko ostavio odškrinuta vrata dnevne sobe, ona bi se majala po hodniku, pa onim očima nalik špiljama virila u tu nedostupnu prostoriju, dok bi Vos svaka vrata otvarao crnom njuškom, bila ona odškrinuta ili ne.

Za Pip je, takođe, linoleum, imitacija drveta, kojim je bio prekriven pod u prizemlju nove kuće, bio zastrašujuće klizav. Ona bi povozdan bežala nazad u utočište tepiha na stepenicama, jedini komad tla za koji si se mogao uhvatiti u celoj kući. Imala je čekinjastu dlaku, i vitka je bila, isturenih prsa i dugih, zmijolikih nogu. Anatomska krhkost bila je umnogome razlog što se uvek osećala nesigurnom. U prizemlju kuće, kad god bi zastala da razmisli o nečemu, kad god bi pogledala u patos, istoga časa bi izgubila tlo pod nogama i izvrnula se na bok.

Moramo da stavimo tepihe, reče Saj.

Prilagodiće se ona, reče Bel.

Na kraju su našli kompromisno rešenje, tako što su stazice postavili kao kamenove za prelazak preko reke, i Pip

se prilagodila skačući
s jednog tepih-ostrva na drugo tepih-ostrvo
a da pritom linoleum nikad i ne dodirne.

Bilo je i nekih njihovih ličnih stvari koje su Bel i Saj odlučili da ostave za sobom i, tih prvih dana, žao im je bilo što ih nisu poneli. Žalili su za pokretnim roštiljem koji je rđa bila toliko nagrizla da ga je teško bilo prepoznati, za stalnikom za kameru koji je ostao bez glavnog šrafa, za čudljivom vagom koja je stajala u kupatilu. Te stvari su prisvojili bivši njihovi cimeri; beskrupulozni stanodavci pobacali su ih u obližnje kontejnere.

Nisu dobro spavali na tim dušecima na patosu.

Položaji tela prilikom spavanja već su kod njih stigli da evoluiraju, a sve u vezi s oprugama, daskama i točkicama. Nabacali su dva dodatna dušeka na onaj izvorni, ali time ništa nisu postigli. Saj je imao sto osamdeset centimetara; leđa su ga često bolela. Bel je bila nižeg rasta, ali je imala slabu cirkulaciju. Hladnoća iz podnih dasaka uvlačila joj se u kilavu krv. A i u nadmorskoj visini se oskudevalo. Brdo i jednospratna kuća nisu bili dovoljni – tako se ispostavilo. Za udobnost, neophodno je bilo namaći još pola metra do metar krevetskog rama, ubaciti taj pravougaonik negativnog prostora između poda i kičmenih pršljenova.

On bi se malo-malo pa protegnuo, a onda sklupčao, iste-
zao pa savijao svoje preduge udove. Ona bi pratila noćni
temperaturni pad – okretala onaj kružić na radiatoru,
podešavala gornji deo prozora na različite uglove, manje
otvoren, više otvoren. Napunila bi termofor i ćušnula ga
u ovu ili onu teritorijalnu jedinicu kreveta –

u ravan svog stomaka, njegovog stomaka njenih
stopala, njegovih stopala,

i, naposljetku, da se čuje kad bućne, na patos.

Saju je, posle tri i po nedelje, stigla poruka od starog
druga, čoveka koji je prodavao kuću u kojoj je živio tri-
deset godina, a čuo negde da Saju treba nameštaj. U slučaju
da se dogovore, pisalo je u poruci, oni, Saj i Bel, mogli bi
da dobiju drugarov bračni krevet za džabe, kao i bilo šta
što im zapadne za oko a da on pouzdano zna da tu stvar
ionako neće moći da zadrži.

Razgovarali su o tome na koji način da mu iskažu zahval-
nost. Saj je predložio koverat s dve uredno presavijene nov-
čanice od pedeset evra. Bel je tome suprotstavila ideju da
se uzme boca nekog pristojnog vina.

Pošto nisu mogli da se usaglase, ostali su praznih ruku.

Jednog vlažnog nedeljnog popodneva, opet su skinuli
kavez sa zadnjeg dela kombija i odvezli se na istok, u pravcu

grada, pri čemu su se Pip, Vos i Bel zbili na suvozačevo sedište, onemogućavajući pristup ručnoj kočnici i menjaču, pa i utičući na to da se vetrobransko staklo magli brže nego što odmagljivač stiže da ga odmagli. Kuću staroga druga zatekli su u otprilike istovetnom stanju nedovršenosti u kojem je bila i njihova, s tim što je on bio u procesu raskućivanja, a oni u procesu koji je za cilj trebalo da ima da se konačno skuće.

Poslužio ih je kafom. Tumarali su po sobama i ostalim prostorijama, preturajući po uspomenama na jedan ispunjen porodični život – bilo je tu knjiga, raznih andrmolja, odevnih i inih predmeta kao odjeka triju detinjstava i triju emigracija, jednog srećnog braka, jednog nesrećnog braka, a onda i razvoda. Svaka stvar bila je na svoj način svačija, a i takva da je Bel i Saju odnekud izgledala poznato, pa opet u isto vreme ni u kakvoj vezi s bilo kakvim konkretnim događajem ili uspomenom iz njihovih ličnih istorija. I mimo svoje volje, uprkos činjenici da je čovek bio zaista fini, dok su tumarali tako, osećali su se beznadežno neumesno.

Nepriročno bi bilo, došapnu Bel, da ne izdvojimo makar nekoliko stvari i uzmemo ih. I bi bilo neotesano da i oni odbace sve do poslednje te već odbačene stvari, a opet – bojali su se da ne odaberu upravo nešto što je taj čovek potajno želeo da zadrži.

Najprivlačniji su im bili predmeti koji su zapravo predstavljali verzije istih stvari koje su oni sami već posedovali. Naposletku su se usaglasili oko četiri predmeta koja su izgledala, ili se bar tako činilo, da nikome nisu potrebna: ram za bračni krevet, pohabanu fotelju, ulubljeni

DVD-plejer i čajnik s porcelanskim gnomom koji sedi na poklopcu, pri čemu mu je vrh porcelanske kape savijen i pada.

Jedva su te večeri dočekali da se iz raskućivanja vrate u kućenje.

Saj je kupio znak ČUVAJ SE PSA i prikačio ga za šipke na ogradi pomoću vezica za kablove, tamo na samom kraju u travu zarasle stazice što vodi do kuće.

Znak ČUVAJ SE bio je ispisan crvenim slovima, uz siluetu psa koji sedi. Crnim flomasterom, a u pokušaju da pas više liči na Vosa, Saj mu je podebljao vrat, zatupeo nos i precrtao rep.

Želja im je bila da dodaju i druge znake, koji bi bili više preteći, ali nisu imali hrabrosti da ih postave.

Bel je kupila ogromno pakovanje keksa *Popodneveni čaj* i gotov ručak. Prvo je napravila novu nalepnicu za tu limenku od keksa, na kojoj je velikim slovima ispislala njihova krštena imena: *IZABEL i SAJMON*. Prekrila je nalepnicu providnom plastikom i zalepila selotejpom posred poklopca. Onda je odnela limenku u kuhinju, stavila je na radnu ploču i ispraznila sadržaj, sloj po sloj, razmišljajući o tome kako će keks da razdeli.

On će dobiti hlepčice, meduzice i vafle. Ona će dobiti prste, točkove i one obične.

On će biti mleko, ona će biti tama.

Ujutro je Saj odneo tu konzervu do ulaza na kolski prilaz i spustio je tamo s kamenom unutra.

Farmer koji im je bio najbliži komšija i što vlasnik, što zakupodavac svih okolnih njiva, nije imao ni jedne jedine dlake na glavi, a lice mu je bilo takvo da nisi mogao znati koliko mu je godina. Bel i Saju se činilo da bi jednako mogao imati četrdeset i šezdeset.

Vi ste tu na vetrometini, rekao im je on. Bilo je to prvog popodneva kad su naišli na njegov džip dok su hodali putem, prvi put kad im se ukazala prilika da zbog nečeg stanu. Na oštroj krivini, farmer je povukao ručnu, izašao iz kola i naslonio se na branik, prekrstio ruke, motor nije isključio, kao da čika vozilo koje dolazi otpozadi da ga udari, ili pak kao da je toliko dobro verziran u red vožnje na njegovom sopstvenom putu da tačno zna da se nijedno vozilo – u to vreme, na tom mestu – neće pojaviti. U to vreme, na tom mestu, Bel i Saj nisu pridavali bogzna kakvu pažnju toj napomeni u vezi s vetrom išta više nego ostalim farmerovim napomenama – da je neobično blago vreme za ovo doba godine, da će možda uskoro početi da izvode krave na ispašu, da će im uvek biti na raspolaganju ako im ikakva pomoć zatreba.

Sve do toga trenutka, njima i nije palo na pamet da bi njihovo mesto moglo biti na nekoj baš vetrometini, ali delimično zbog sklonosti popustljivih severnjaka da

se priklone volji jugozapadnjaka, a delimično i zbog moći sugestije, u poslednjim danima tog prvog meseca počeli su da primećuju kako litica propušta vetar s pučine na polja pa niska trava poleže. Preko puta dozidane kuhinje bila je stena od koje su se ti naleti odbijali, stvarajući reku vetra koja bi onda zaigrala kolo oko kuće.

Kad bi stali s one strane odakle puca pogled na planinu, primetili bi da električni vodovi kao da malo-malo pa uzmiču od nečega, i kako svaka kržljava smreka celom dužinom puta naginje krošnju kontra morske strane, a ka severoistoku, kao planini, kao da odaje poštovanje diskretnim klimoglavom.

Zvuk koji je sama planina proizvodila bio je zvuk vetra koji se kreće preko nje i kroz nju dok hita preko njenih krutih strmina i mrsi joj nakostrešenu kosu.

Ponekad bi planina dodatno podstakla vetar
a ponekad bi ga zaustavila.

S vremenom je postalo jasno da je najgora od svih soba na spratu ujedno i ona koja podnosi glavninu tereta. Bure su tukle i zabat okrenut moru. Prozorska stakla podrhtavala su u rasklimanim oknima. Oluk koji se otkaćio zveketao je taman toliko neritmično da ne dâ mira – taman dovoljno da Bel i Saj noću leže budni, na oprezu, osluškujući. Na šljunku dole bilo je crevo koje je tuklo po prevrnutom laboru, pokidan

kabl koji je lenjo lupkao po zidu. Bilo je i drugih razlabavljenih predmeta koje nikad nisu ni uspeli da identifikuju; predmeta koji bi oživeli po mraku i nestali čim svane.

Dotle su se već bili i previše skrasili da bi razmišljali o promeni spavaće sobe. Polovni krevet rastavili su u dvorištu, odneli ga deo po deo na sprat i navrat-nanos opet sastavili. Svaki aufhenger u garderoberu bio je sad odeven u njihovu odeću, svaka cipela poređana ispod radijatora. Svaki šal prebačen preko šipke za zavesu i svaki džemper složen na fotelji, uredno, po veličini, tako da svaki grli onog manjeg ispod sebe.

Ispod zaparloženog travnjaka Bel je pronašla smotano parče plave žice za sušenje veša. Rastegla ga je, skinula s njega pocepane travčice, i Saj ju je razapeo između najdeblje grane drveta i neke kukice na zidu kuće. I nesvesni toga, upravo su izmislili duvački instrument, da vetar svira. I bilo je onda pljeskanja vlažnih tkanina, potmulog čegrtanja drvenih šrafova, puckanja izanđalih niti u žici, tupog šuškanja kad štipaljke padnu na travu.

I drvo je bilo instrument. Vrhovi grana udarali su, poput bubnjarskih palica, po gipsanom zidu kuće.

Kuća je bila orkestar sačinjen od frula i zviždaljki, cim-bala i zvona, falš tonova i naprskih trski. Celog januara elementi su izvodili komade na zidovima i labavim oknima, na daskama i gde git rupu ne pokriva. Ponekad je ta muzika bila nalik naricanju, gdekad je, opet, to zvučalo kao spontani aplauz.

Kad vreme podivlja, onaj oluk što se otkačio postajao bi maraka.*

I u mirne dane, na svaka tri sata, kuća bi zaškripala – bio bi to zvuk nalik prigušenom pucnju ili tihom udarcu dlana o dlan.

Krajem prvog meseca, Bel i Saj su počeli da primećuju kako su trbusi bluna koje poniru spram morskoplavog neba zapravo zapanjujuće beli – belji nego kod galebova; belji od morske pene. Primetili su i da su šiljati vrhovi grančica ogoleli od mraza, a i kako su glavice razmetljivih gljiva – sjajne i u obliku sireva s omotom od voska – nikle po vlažnim kolenima cevi. Primetili su i da je zastava od crne torbe oduvana i da se ponovo zarobila u neku obližnju bodljikavu žicu.

Biće toga još toliko.

I oni će to videti još dok se praktično ništa
novo nije dešavalo,
i tako neko duže vreme.

Celoga januara štipavica koja je pokrivala stranu planine okrenutu ka kući ostala je onako vijugava i gola od studi, nalik masi naopačke okrenutih munja zabijenih u kamen.

* Muzički instrument iz porodice udaraljki. (*Prim. prev.*)

